

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000455

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 04-03-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковальський Юрій Васильович

2. Yurii V. Kovalskyi

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Економіка підприємств та галузей національного господарства

Дата захисту: 13-04-2026

Спеціальність за освітою: Фінанси

Місце роботи здобувача: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 188

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 71.01.59, 71.01.75, 06.35.23, 06.71.07, 06.35.30

Тема дисертації:

1. Економічні механізми логістичного забезпечення експорту зерна з України
2. Economic mechanisms of logistical support for grain exports from Ukraine

Реферат:

1. У дисертації здійснено комплексне дослідження теоретико-методологічних засад та прикладних аспектів формування і функціонування економічного механізму логістичного забезпечення експорту зерна з України в умовах воєнних викликів і повоєнного відновлення. Узагальнено теоретичні підходи до визначення економічної сутності логістичних ланцюгів та уточнено їх роль у системі економічних механізмів експортного забезпечення товарних ринків. Обґрунтовано, що логістичні ланцюги доцільно розглядати не лише як інструмент фізичного переміщення продукції, а як цілісну економічну систему, що формує структуру витрат, впливає на швидкість обігу капіталу, рівень ризиків і створення доданої вартості, визначаючи конкурентоспроможність продукції на зовнішніх ринках. Уточнено зміст поняття «логістичні ланцюги товарних ринків» як системи взаємопов'язаних суб'єктів господарювання, процесів і управлінських рішень, що забезпечують узгоджений рух товарних, інформаційних і фінансових потоків у межах

конкретного ринку. Обґрунтовано особливості формування економічного механізму логістичного забезпечення експорту зерна як багаторівневої системи економічних відносин, інструментів та інституційних форм, що реалізуються у межах логістичних ланцюгів і забезпечують узгодження інтересів виробників, трейдерів, логістичних операторів та держави. Побудовано структурно-логічну модель економічного механізму, яка відображає взаємозв'язок між зовнішнім середовищем, складовими механізму, логістичними процесами та результатами їх функціонування. Проведений аналіз кон'юнктури світового та національного ринку зерна засвідчив, що у 2024 році світове виробництво зерна становило 2854 млн т, однак ринок характеризується підвищеною волатильністю цін та торгівлі під впливом геополітичних ризиків. В Україні внаслідок повномасштабного вторгнення обсяг виробництва скоротився з 86,0 млн т у 2021 році до 53,9 млн т у 2022 році (-37 %), а експорт зменшився з 56,1 млн т у 2020 році до 41 млн т у 2024 році. Одночасно логістичні витрати зросли орієнтовно з 12 до 60 дол. США за тону, а їх частка у структурі FOB-ціни підвищилася з 5–6 % до понад 20 %, у окремі періоди – до 30–40 %. Це спричинило трансформацію структури ціноутворення та зниження прибутковості виробників. Встановлено, що переорієнтація експортних потоків із морських портів на дунайські та сухопутні маршрути супроводжувалася збільшенням тривалості логістичного циклу (від 7–14 днів для автомобільних маршрутів до 21–42 днів для морських перевезень), що вплинуло на оборотність капіталу та фінансові результати учасників ринку. Підвищення логістичних витрат не компенсувалося зростанням світових цін, що зумовило зниження маржі експортерів та закупівельних цін для сільськогосподарських товаровиробників. Розроблено методичний підхід до комплексної оцінки ефективності логістичних ланцюгів експорту зерна, який поєднує кількісні показники (логістичні витрати, тривалість логістичного циклу, рівень сервісу, надійність постачань, рентабельність) та якісні характеристики (гнучкість, інноваційність, рівень координації учасників), а також передбачає використання обсягу експорту як інтегрального індикатора результативності функціонування ланцюга. Запропонований підхід забезпечує системну діагностику логістичних процесів в умовах воєнних ризиків. На основі структурного аналізу індексу ефективності логістики (LPI) встановлено зниження логістичної спроможності України з 2,98 у 2014 році до 2,7 у 2023 році, при найнижчих значеннях за показниками митного оформлення та якості інфраструктури (2,4). Введено поняття функціональної потужності логістичного ланцюга як інтегральної характеристики узгодженості пропускну спроможності його елементів та інтенсивності матеріальних потоків. Встановлено, що найбільш статистично значущим чинником є інтенсивні виробничі параметри, зокрема використання мінеральних добрив, що підтверджує визначальну роль технологічного рівня виробництва у забезпеченні стабільності експортних потоків. Обґрунтовано напрями удосконалення організаційно-економічних інструментів підвищення ефективності логістичних ланцюгів, зокрема розвиток мультимодальних перевезень, реформування тарифного регулювання у сфері залізничного транспорту, активізацію внутрішнього водного транспорту, цифровізацію логістичних процесів та розширення механізмів державно-приватного партнерства. Доведено, що реалізація запропонованих заходів сприятиме зниженню логістичних витрат, підвищенню стійкості логістичних систем та зміцненню конкурентоспроможності зернового експорту України.

2. The dissertation presents a comprehensive study of the theoretical and methodological foundations and applied aspects of the formation and functioning of the economic mechanism of logistical support for grain exports from Ukraine under wartime challenges and post-war recovery conditions. Theoretical approaches to defining the economic essence of logistics chains have been systematized, and their role within the system of economic mechanisms for export support of commodity markets has been clarified. It is substantiated that logistics chains should be considered not merely as instruments of physical product movement, but as an integrated economic system that shapes the cost structure, affects capital turnover, risk levels, and value added, thereby determining the competitiveness of products in foreign markets. The content of the concept of «logistics chains of commodity markets» has been specified as a system of interconnected business entities, processes, and managerial decisions ensuring the coordinated movement of material, information, and financial flows within a particular market. The specific features of the formation of the economic mechanism of logistical support for grain exports have been substantiated as a multi-level system of economic relations, instruments, and institutional forms implemented

within logistics chains and ensuring the alignment of interests among producers, traders, logistics operators, and the state. A structural and logical model of the economic mechanism has been developed, reflecting the interrelations between the external environment, the components of the mechanism, logistics processes, and their performance outcomes. The analysis of global and national grain market conditions demonstrates that in 2024 global grain production amounted to 2,854 million tons; however, the market is characterized by increased price and trade volatility under the influence of geopolitical risks. In Ukraine, as a result of the full-scale invasion, production decreased from 86.0 million tons in 2021 to 53.9 million tons in 2022 (-37 %), while exports declined from 56.1 million tons in 2020 to 41 million tons in 2024. At the same time, logistics costs increased from approximately USD 12 to USD 60 per ton, and their share in the FOB price structure rose from 5–6 % to over 20 %, reaching 30–40 % in certain periods. This led to a transformation of the pricing structure and a decline in producers' profitability. It has been established that the reorientation of export flows from seaports to Danube and overland routes was accompanied by an increase in the duration of the logistics cycle (from 7–14 days for road transport routes to 21–42 days for maritime shipments), which affected capital turnover and the financial performance of market participants. The increase in logistics costs was not offset by rising global prices, resulting in reduced exporters' margins and lower procurement prices for agricultural producers. A methodological approach to the comprehensive assessment of the efficiency of grain export logistics chains has been developed, combining quantitative indicators (logistics costs, logistics cycle duration, service level, supply reliability, profitability) and qualitative characteristics (flexibility, innovativeness, level of coordination among chain participants), and providing for the use of export volume as an integral performance indicator of the logistics chain. The proposed approach enables a systematic diagnosis of logistics processes under wartime risks. Based on a structural analysis of the Logistics Performance Index (LPI), a decline in Ukraine's logistics capacity from 2.98 in 2014 to 2.7 in 2023 has been identified, with the lowest values recorded for customs clearance efficiency and infrastructure quality (2.4). The concept of the functional capacity of a logistics chain has been introduced as an integral characteristic reflecting the consistency between the throughput capacity of its elements and the intensity of material flows. It was determined that intensive production parameters, particularly the use of mineral fertilizers, constitute the most statistically significant factor, confirming the decisive role of the technological level of agricultural production in ensuring the stability of export flows. Priority directions for improving organizational and economic instruments aimed at enhancing the efficiency of logistics chains have been substantiated, including the development of multimodal transportation, reform of tariff regulation in the railway sector, activation of inland water transport, digitalization of logistics processes, and expansion of public-private partnership mechanisms. It has been proven that the implementation of the proposed measures will contribute to reducing logistics costs, increasing the resilience of logistics systems, and strengthening the competitiveness of Ukraine's grain exports.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Ковальський Ю. В. Логістичні шляхи експорту зерна в умовах воєнного стану. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024. Т. 9. № 1. С. 118–122.
- Ковальський Ю. В. Теоретичні основи оптимізації логістичних ланцюгів на ринку зерна. Бізнес Інформ. 2024. № 6. С. 399–406.

- Ковальський Ю. В. Попит і пропозиція зернової продукції на світовому ринку в контексті глобальних викликів. Ефективна економіка. 2024. № 10.
- Ковальський Ю. В. Розвиток інфраструктури логістичних маршрутів експорту зерна України в системі світової продовольчої безпеки. Економіка та суспільство. 2025. № 80.

Наукова (науково-технічна) продукція: комплексна оцінка ефективності логістичних ланцюгів експорту зерна за умов воєнних викликів, яка поєднує кількісні показники (логістичні витрати, тривалість логістичного циклу, рівень сервісу, надійність постачань, рентабельність) та якісні характеристики (гнучкість, інноваційність, рівень координації учасників ланцюга) функціонування логістичного ланцюга і передбачає використання обсягу експорту як інтегрального результуючого індикатора його ефективності, що забезпечує системну діагностику логістичних процесів

Соціально-економічна спрямованість: використання розроблених теоретичних положень, методичних підходів та економіко-математичних моделей органами державного управління, логістичними операторами й суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо оптимізації експортних маршрутів, удосконалення тарифного регулювання, розвитку логістичної інфраструктури та підвищення конкурентоспроможності зернового експорту України в умовах воєнних ризиків і повоєнного відновлення

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U102156

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Діброва Анатолій Дмитрович
2. Anatolii D. Dibrova

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Філюк Галина Михайлівна
2. Halyna M. Fyliuk

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-8671-5709**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Київський національний університет імені Тараса Шевченка**Код за ЄДРПОУ:** 02070944**Місцезнаходження:** вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Захарчук Олександр Васильович
2. Oleksandr V. Zakharchuk

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-1734-1130**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки"**Код за ЄДРПОУ:** 00496805**Місцезнаходження:** вул. Героїв Оборони, Київ, 03127, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Національна академія аграрних наук України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Ільчук Микола Максимович
2. Mykola M. Ilchuk

Кваліфікація: д. е. н., професор, член-кор., 08.07.02**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-5129-6110**Додаткова інформація:**

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Томашевська Ольга Анатоліївна

2. Olha A. Tomashevskya

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.07.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2444-7259

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Бондаренко Валерій Михайлович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Бондаренко Валерій Михайлович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Боярчук Сергій Васильович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна